

AZERBAYCAN ERMENİSTAN SİLAHLI ÇATIŞMASININ BÖLGE ÖTESİ YANSIMALARI

Tutku DİLAVER

Analist

Analiz No : 2020 / 26

23.07.2020

Geçtiğimiz hafta başlayan çatışmanın ardındaki konjonktür ve Ermenistanın çatışmayı başlatma motivasyonundan daha önce bahsetmiştik. Çatışmanın Ermenistan açısından itici gücü bir kenara, bölgenin konumu ve mevcut uluslararası ortam nedeniyle çatışmanın arkasında görünenden daha fazlası olduğuna dair pek çok yorum bulunuyor. Keza çatışmaların başlamasını takiben uluslararası arenadan gelen tepkilere bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Almanya, Fransa, İran ve Japonya gibi pek çok ülke ve BM, AB, NATO, CSTO ve Türk Konseyi gibi pek çok uluslararası kuruluşun çatışmaların durdurulması çağrısında bulunduğu görülüyor.

Ancak elbette ki bunların arasında Minsk grubu eş başkanları olarak ABD, Rusya ve Fransanın tepkileri en dikkate değer tepkiler olarak ön plana çıkıyor.

Öncelikle çatışmalara en hızlı tepkiyi veren pek de şaşırtıcı olmayan bir şekilde Rusya oldu. Özellikle Minsk grubu hakkındaki güven sarsılmasının ardından Rusyanın Minsk eş başkanları içinde liderlik edebilmesi potansiyeli olduğuna dair yorumlar Rus basınında yer aldı[1]. Başlarda çatışmalar konusunda arabulucu olabileceğini söyleyen Rusyanın, bölgede askeri tatbikata başlamış olması ise daha sonra dikkatleri çeken bir başka husus oldu. Bu tatbikatların mevcut çatışmayla herhangi bir ilgisi olmadığı bildirilse de, zamanlaması açısından pek çok uzman tarafından anlamlı bulundu.

Bu yorumların arkasında Libya, Suriye, Doğu Akdeniz gibi mevcut çekişme alanları nedeniyle Türkiye-Rusya arasındaki gerilimin Azerbaycan-Ermenistan çatışmasına etkisi olduğu iddiaları bulunuyor[2]. Hatta Kafkasya bölgesi söz konusu olduğunda, Ermenistan ve Rusyanın geçmişteki ilişkilerine dayanarak, Rusyanın çatışmaları tetiklemiş olabileceği şeklinde değerlendirmeler yapılıyor[3]. Ancak alışılagelenin aksine, Nisan Devrimi sonrasında Rusyanın Ermenistanla ilişkilerinin eskisi gibi seyretmediği görülüyor. Özellikle Ermenistanın Batı ile kurduğu yeni ilişkiler, Rusyanın Kafkaslarda kendisini tedirgin hissetmesine de neden oluyor.

Bu noktadan hareketle bütün bu çatışmaların bir NATO-Rusya kamplaşmasının bir sonucu olduğuna dair görüşlerin ağır bastığını düşünmek mümkün. Nitekim Haziranda Rusyanın bu yılki askeri tatbikatlarının NATO ülkelerine komşu bölgelerde büyük çaplı olarak yapılmayacağının açıklamasına rağmen, 17 Temmuzda Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putinin çok geniş çaplı bir askeri tatbikat yapılması emri vermesi de bu çerçevede değerlendirilebilir. Eş zamanlı olarak NATO da Karadenizde See Breeze tatbikatını yürütüyor. Dolayısıyla, Rusyanın Ermenistandaki tatbikatı da NATOnun tatbikatına karşı verilen bir mesajın sadece bir parçasını oluşturuyor.

Tabi ki, bu tatbikatın Ermenistan boyutu da bulunuyor. İkili ilişkilerdeki bozulma Rusyanın, Ermenistana özellikle sınırlarını koruma konusunda en önemli partneri olduğu hatırlatma ihtiyacı doğuruyor. Bu nedenle söz konusu tatbikat, Rusyanın Ermenistanla askeri işbirliklerinin önemine vurgu yaparak, Paşinyan hükümetine de bir mesaj gönderiyor.

Çatışmaya tepki gösteren bir diğer ülke ABDnin ise NATO çerçevesinin haricinde bölgedeki çatışmadan farklı beklentileri bulunuyor. Özellikle bu çatışma aracılığıyla Rusyanın Ermenistan ile arasındaki uçurumun açılması ABDnin bölgedeki etkinliğini artırması açısından bir fırsat yaratabilecek potansiyele sahip. Öte yandan, yeni bir çatışma alanı yaratarak, Rusya ve Türkiye arasındaki ilişkinin daha da gerginleşmesi de ABDnin isteyebileceği bir durum. Dolayısıyla, ABDnin çatışmaya kesin bir şekilde son vermek için yeterli motivasyonu yok gibi görünüyor. Nitekim Minsk grubunun eş başkanı olarak ABD, çatışmaların derhal durdurulması çağrısında bulunmakla yetindi.

Nikol Paşinyanın iktidara gelmesinden sonra Ermenistandaki etkinliği artan Fransanın ise 15 Temmuzda, çatışmalar başladıktan iki gün sonra, açıklama yaparak tarafları itidale çağırdığı görülüyor. Ancak Fransa Parlamentosundan, aralarında Cumhurbaşkanı Emmanuel Macronun partisinin de imzasının bulunduğu Azerbaycanın Ermenistana yaptığı saldırıların durdurulması isteniyor[4]. Bu metin Fransanın eş başkan olarak Ermenistan yanında bir tavır aldığını açıkça gösteriyor. Minsk formatı açısından bakıldığında Fransanın bu tutumu son derece tehlikeli bir duruma işaret ediyor. Eş başkanların çatışmalara karşı tarafsızlığını yitirmesi, Minsk sürecinin de tarafsızlığının yitirilmesiyle sonuçlanabilecek etkilere sahip.

Fransanın bu tutumuyla ilgili olarak, Libyadaki Türkiye varlığını azaltma amacıyla Türkiyenin ilgisini başka yöne çekmenin amaçladığı ihtimaline ağırlık veriliyor. Öte yandan, daha önce de belirtildiği gibi, Fransanın Nisan Devriminden sonra Ermenistanla çok yakın ilişkiler kurduğu biliniyor. Osetya savaşının ardından bölgeye arabuluculuk için ilk müdahil olan Batılı ülke olarak Fransanın Kafkaslardaki etkisini artırdığı ve bunu koruma adına Ermenistanın uluslararası hukuk ihlallerinin ardında durmaya devam edeceği anlaşılıyor.

Ermenistan-Azerbaycan çatışması mevcut uluslararası ortam göz önüne alındığında, göründüğünden çok daha karmaşık bir halde karşımızda duruyor. Dondurulmuş çatışma bölgelerinin, doğru koşullar oluştuğunda her an sıcak çatışmaya dönüşme ihtimalinin hiç de uzak olmadığı bir kez daha görülüyor. Ancak, ABD, Rusya ve Fransa gibi birbiriyle rekabet halinde olan ülkelerin kendi çıkarları uğruna, Minsk formatını tehlikeye atması,

uluslararası barış ortamının sürdürülebilirliği konusunda endişelerin doğmasına neden oluyor.

[1] Press review: Can Russia resolve the Azeri-Armenian clash and OSCE leadership decapitated, *TASS*, July 17, 2020, https://tass.com/pressreview/1179579

[2] Dorian Jones, "Azerbaijan-Armenia Clashes Highlight Turkey-Russia Rift," VOA, July 16, 2020, https://www.voanews.com/europe/azerbaijan-armenia-clashes-highlight-turkey-russia-rift

[3] "Prof. Dr. Ersan Bocutoğlu: "Rusya'nın Ermenistan hamlesi, Türkiye'yi Libya'da masaya oturtmaya...," *Haberler.com,* 17 Temmuz 2020, https://www.haberler.com/prof-dr-ersan-bocutoglu-rusya-nin-ermenistan-13429578-haberi/.

[4] Fransa Parlamento parti gruplarından ortak açıklama: "Ermenistan'a destek vermek, yaşam hakkına destek vermektir", *Ermeni Haber Ajansı*, 17 Temmuz 2020, https://www.ermenihaber.am/tr/news/2020/07/17/Fransa-Parlamento-Ermenistan-Azerbaycan/188447.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "AZERBAYCAN ERMENİSTAN SİLAHLI ÇATIŞMASININ BÖLGE ÖTESİ YANSIMALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2020 / 26. Temmuz 23. Erişim Kasım 22, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Analiz/AZERBAYCAN-ERMENISTAN-SILAHLI-CATISMASININ-BOLGE-OTESI-YANSIMALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır